

Er du blevet bedt om den ultimative hjælp?

Af John-Erik Stig Hansen, overlæge, dr.med.

Når man oplever at blive bedt om at slå et andet menneske ihjel, så er det umiddelbart let at sige nej. Men hvis nu den, der beder om det, selv er døende og måske har mange smerter eller synes, at sygdommens hærgen er uværdig?

Nogle mennesker søger hjælp til at afslutte livet som en kontrolleret og aktiv handling ud fra et ønske om at have styr på tingene og undgå smerte og belastende sygdom. Det fremstilles ofte som en ret til selvbestemmelse på linje med en menneskerettighed. Sagen er imidlertid, at aktiv dødshjælp ikke er tilladt i Danmark, og efter katolsk opfattelse er aktiv dødshjælp menneskefjendsk og en del af dødens og ikke livets kultur.

I dagens Danmark er ulidelige smerter noget, der kan undgås gennem professionel smertebehandling. Skulle situationen opstå, hvor det er nødvendigt at give så meget smertestillende medicin, at der er risiko for at døden fremskyndes, så er det både tilladt og anbefalet, at en sådan behandling gives. Efter katolsk opfattelse er det afgørende, at formålet med behandlingen er at fjerne voldsomme smerter hos et uafvendeligt døende menneske, også selvom man derved fremskynder døden, og dette standpunkt er også gældende i dansk lovgivning. For de mennesker – læger og sygeplejersker – der i plejen af døende mennesker bidrager med professionalisme såvel som personligt engagement er det afgørende, at de ikke medvirker til en aflivning for at slippe for mere besvær, men derimod hjælper den lidende så godt som omstændighederne tillader. Det typiske er også, at en anmodning fra en patient om dødshjælp ikke er en anmodning om at dø som sådan men oftere drejer sig, at "det hele må slutte", at man "ikke kan holde det ud længere" eller tilsvarende formuleringer, der peger på, at det ikke er døden, der er målet, men derimod fravær af smerten og genopdagelse af livets mening. Her er det både en lægelig og en menneskelig falliterklæring, hvis man i en sådan situation tilbyder at aflive patienten.

Om en død er værdig eller ej er ikke kun op til den døende at afgøre – det er en fælles opgave. I de tilfælde, hvor døden kommer langsomt og med synlig eller mærkbar nedbrydning af menneskekroppen, kan opretholdelse af en intakt værdighed kræve en betydelig indsats fra familie, venner eller det plejepersonale, der har dedikeret en del af deres liv til netop den indsats. En døende må aldrig få grund til at tvivle på omgivelsernes vilje og evne til at hjælpe. Samtidig er det en stor udfordring for den hjælpeløst døende at acceptere sin afhængighed af andres omsorg, nærmest som spædbarnets afhængighed af familien. Som med spædbarnet kan også den døendes appel om hjælp og omsorg i mange tilfælde medføre en realisering af den medmenneskelighed, der udgør et konkret vidnesbyrd om kristen kærlighed eller blot menneskers solidariske omsorg for hinanden. Det sker i

respekt for, at livets forskellige udfordringer - også de sidste - har et indhold, der udfolder en særlig betydning. Herved bliver den enkeltes dødsproces til en del af livets kultur for os alle.

En kunstig og tilsigtet forkortning af menneskelivets afslutning gør alle mennesker fattigere og frarøver livet dets sande værdighed. Hvis aktiv dødshjælp sættes i system og gøres til en del af et samfunds sundhedsvæsen eller på anden måde institutionaliseres som et offentligt tilbud, så rækker de indirekte konsekvenser videre og påvirker hele samfundet. Et offentligt system, der tillader sig at bedømme nogle menneskeliv som uværdige og tillader sig at bestemme disse livs afslutning, ændrer hele samfundets selvforståelse og afdækker det som et samfund uden et fundamentalt, kristent menneskesyn.

Offentliggjort i Katolsk Orientering 12/2 2010